

2024. OKTÓBER

A fiatal tehetségek lapja

due tállozó

XXVI. évfolyam 8. szám

Válogatás a legjobb diáklapokból

TÚL SOK AZ
INFORMÁCIÓ?

GONDOLKODJ,
MIELŐTT KATTINTASZ!

MI AZ A
TÁRSÁLLAT?

AZAHRIAH BARCELONAI
KONCERTJÉN JÁRTUNK.

INTERJÚ SCHERER
PÉTERREL

BAGOSSY BROTHERS COMPANY

„A PETŐFI-DÍJRA VAGYUNK A LEGBÜSZKÉBBEK”

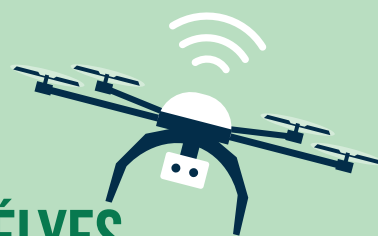
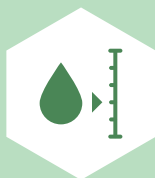

KÁRPÁT-MEDENCEI
NAGY DIAK
AGRÁRTESZT

WWW.AGRARTESZT.HU

MATE

MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

**REGISZTRÁLJ, JÁTSSZ
ÉS NYERD MEG A KÉTSZEMÉLYES
KÜLFÖLDI UTAZÁS, A SZUPER BRINGA
VAGY AZ OKOSTELEFON EGYIKÉT!**

ÖSSZHANGBAN A TERMÉSZETTEL

VELEK DOMONKOS, FŐSZERKESZTŐ

Ha rövid időn belül sokat változik az időjárás, akkor bolondosnak hívhatjuk, ha kicsit finomodóak vagyunk, és nincs egy túlzottan katasztrófázó énünk, ami a világvége csíráját látja fakadni minden gatyáig izzadt boldogasszony nyarában és az összes Dunát árasztó Boriszklonban.

Ha egy újság tartalma változik ilyesmi mintázattal, akkor színésnek nevezzük. Ilyen értelemben szerencsére ezúttal sikerült az októberi DUE Tallózót tök-

letesen összehangolni a természettel.

Beszélgettünk a Bagossy-testvérekkel és Scherer Péterrel, szummáztuk az olimpiát, tutajjal kieveztünk a Dunajec-áttörésbe és közben még Azahriah barcelonai koncertjét is megtudtuk hallgatni.

Valahogy így küldeném pályára az ehavi DUE Tallózós cikkválogatottat. Találd meg a kedvenc „játékosod” te is lapozgatás közben. Jó szurkolást!

Fotó: Kriza Márton

TÖBB MINT ALÁÍRÁS

Gyarmati Eszter

Mióta vagy DUE-tag?

A 2024-es DUE-tábor óta.

Mit csinálsz a DUE-ban?

A nyár végén belevetettem magamat az újságírásba. A DUE Tallózó Kultúra rovatában munkálkodom. Legfőképpen filmes és animációs eseményekről írok.

Mi a legmeghatározóbb élményed a DUE-val kapcsolatban?

A DUE nekem a töméredek „első” élmény, ezért az egész folyamat meghatározó. A tehetségkutató pályázaton csapatmunkában díjaztak. A projektben én csináltam a grafikai és animációs betéteket. Maga a DUE-tábor: ez volt életem legelső tábora, valamint balatoni tartózkodása is. Megkaptam életem első szakmai munkáját, most pedig a legelső újságírói tapasztalásaimat életem.

Mivel foglalkozol a DUE Tallózó mellett?

Mozgóképes és animáció szakos hallgatóvagyok, és a legutolsó szakmai évemet töltöm a gimnáziumban. A vizsgafilmemet készítem, egy animált rövidfilmet. Jelenleg még az M2 gyerekcsatornának gyártok animációs és grafikai betéteket.

Egy instant trükk, amivel boldoggá lehet tenni?

Egyszerű, de nagyszerű: kismalacok. Plüssként. Abból is egy kolóniát. Komolyan terelve a szót, boldogít a nyílt és őszinte kommunikáció. Szeretem, ha valaki megmutatja, hogy belevál egyén.

Hogy képzeld el magadat öt év múlva?

Tiszta képem nincsen, csupán egy homály, hogy a kreatív iparban. Hirtelen változásokba szoktam keveredni, így ez maradjon a jövő zenéje.

Mit szeretnél még mindenképp kipróbálni?

A záró évem animációs vizsgafilmjét szeretném elkészíteni, és az álmom a film fesztiváloztatása. Továbbá a kreatív ágazatokban szeretném kipróbálni magamat. Ha magasra is lövök a céllal, akkor is megmarad a tapasztalat. Tökéletes példa az újságírás: éppen ezért csatlakoztam a DUE Tallózó csapatába.

IMPRESSZUM • DUE Tallózó – Válogatás az ország diáklapjaiból

A DUE Médiahálózat és a DUE Médiaügynökség havilapja • 2024. október, XXVI. évfolyam 8. szám • Lapmenedzser: Zala Orsolya • Főszerkesztő: Velek Domonkos • Rovatvezetők: Kultúra – Millei Anikó, Más.világ – Oláh Szabolcs, Talpra magyar – Panulin Boglárka, Zoom – Vörös Rebeka F. • Októberi szerzőink: Fogarasi Kleopátra, Hacsek Anikó, Horváth Ádám, Kovács Anna, Nagy Noémi Alex, Páli Borbála, Szalai Maja, Vida Dorka • Kiadja a DUE Produceri Iroda Kft. és a Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete • Levelezési cím: 1583 Budapest, Pf. 14. • Telefon/fax: +36 1 222 8213 • Hirdetésfelvétel: DUE Médiaügynökség, 1148 Budapest, Őrs vezér tere 11. • Tel.: +36 1 220 5844 • E-mail: due@due.hu • Honlap: www.due.hu • A DUE Tallózó olvasható az interneten is: www.duetallozo.hu

Nyomdai előkészítés: ArtGrafik.eu – Szabó Csaba • Nyomda: Pauker Nyomda • Nyilvántartási szám: 3.41/891/1999 • ISSN 1585-5201 • Megjelenik évente nyolcszor. • A lapot a DUE Médiaügynökség terjeszti ingyenesen a DUE Rádió Országos Iskolarádió Hálózatának 350 iskolájában, és további 500 oktatási intézményben. • A DUE Médiahálózathoz a diáklapot beküldő szerkesztőségek automatikusan hozzájárulnak az utánköléshez, a cikkek rövidítéséhez, stílzálásához. • Az iskolaiújságokból átvett publikációk tartalmaért a DUE Tallózó nem vállal felelősséget.

MATESZ
print-audit
Kiadványunk példányszámát
a Matesz hitelesíti
auditált adatok, hiteles média
http://www.matesz.hu

MINDENBŐL TÚL SOK: NYOMASZTÓVÁ VÁLT AZ INFORMÁCIÓBŐSÉG

Ha az utcán sétálok, ha fellepek az Instagramra, ha megnyitom a TikTót, ha bekapcsolom a tévét, ha csak meg szeretnék nézni egy szórakoztató videót a vacsorám mellé. Amikor reggel kinyitom a szememet, az arcomba ömlik a rengeteg hasznos, vagy kevésbe hasznos információ a nagyvilágból.

**PAPP ZSANETT,
BUDAPESTI METROPOLITAN EGYETEM,
AZ ÉV DIÁKÚJSÁGÍRÓJA, 3. HELYEZETT**

Okoz-e ez függőséget, vagy éhezünk-e az információra?

A válasz egyértelműnek tűnik, és talán nem is releváns a „tisztelet a kivételnek” mondás. Sokszor mondják a fiatalok, amikor már iszonyatosan kívánnak valamit, hogy „nagyon pangok”. Ez az információéhségre is igaz lehet. Szinte üldöz az érzés, vágyunk rá, hogy minél több és több mindent tudjunk meg a körülöttünk történő dolgokról. Egy 2020-as felmérés szerint, míg 2012-ben átlagosan csupán napi 60 percet töltöttünk a Facebook, Instagram vagy egyéb social media felület egyikén, ez ma már ez közel 2 és fél órára ugrott. Persze ez egyéneként változik. Lehet több vagy kevesebb, van, akinek az a munkája, hogy ezeket bújja, de ez azért mégis rengeteg, nem?

Mi ennek a hátulütője?

Egyre gyakrabban mutatják meg, hogy a social media láttatta kép mennyire hamis. Az ilyen platformokon az emberek általában a legjobb énjüket mutatják meg. Láthatjuk, milyen szép a bőrük, milyen jó az alakjuk, mennyire tökéletes életük és párkapcsolatuk van, hol nyaralnak éppen, mit vásároltak, milyen ajándékot kaptak stb. Mivel nem látunk mást, így el is hisszük, hogy az ilyen „influenzszerek” élete csak ebből áll. Azon kapjuk magunkat, hogy hozzájuk hasonlítjuk magunkat. Legalábbis ahhoz a valakihez, akinek beállítják magukat a nyilvánosság előtt. Elkezdünk hozzájuk hasonlóan öltözködni, viselkedni, szeretnénk, ha tökéletes bőrünk és alakunk lenne, és szeret-

nénk mindezt megosztani egy tökéletes baráttal egy hibátlan párkapcsolatban. Irigykedünk.

Nem létező minták alapján irreális elvárások elé állítjuk magunkat és ha nem jön össze, akkor kevésnek érezzük magunkat. Elveszítjük az önbizalmunkat és akár még a depresszió kialakulásában is szerepet játszhat. Mindemelllett az emberek elveszítik az egyéniségüket, annyira szeretnék valakire hasonlítani.

Pozitív hatásai is vannak az információbőségeknek?

Számtalan olyan hiteles platform van, ahonnan valós információkat gyűjthetünk össze a minket érdeklő témákban. Ehhez fontos, hogy minél több helyről tájékozódjunk. Elengedhetetlen, hogy minél több szemszögből vizsgáljuk a világot, és ezáltal a látókörünk is táguljon.

Pozitív dolog az is, hogy rengeteg különböző csoportot találhatunk az interneten, ahol az érdeklődési körünknek megfelelő témákban megoszthatjuk egymással a véleményünket és adhatunk tanácsot annak, aki kéri. Így még új emberi kapcsolatokat is építhetünk.

Az is pozitívum, hogy ha kritikusan szemléljük és több helyen ellenőriz-

zük az információt, amit az interneten találunk, akkor szinte mindenre találunk választ. De nagyon fontos, hogy sosem csak a legelső találatot nézzük meg, ne egyetlen forrásra alapozzunk, mert könnyen lehet, hogy az téves, hibás, vagy egyszerűen butaságokat tesz közzé. Így lehetünk tájékozottabbak és felkészültebbek.

Tudom kontrollálni a szembejövő információkat?

Ha csak annyit mondanék, hogy nem, talán annyi is elég lenne. De ez nem teljesen igaz.

Be tudunk állítani különböző szűréseket, hogy milyen hírekre, információkra, hirdetésekre va-

gyunk kíváncsiak. Megtehetjük, hogy azokat a tartalmakat, amiket folyamatosan felkínálnak a közösségimédia-alkalmazások vagy a Google, „kiikszeljük”, azaz olyan visszajelzést adunk, hogy ilyesmire nem vagyunk kíváncsiak. És megtehetjük, hogy nem kattintunk olyan tartalomra, ami nem érdekel, vagy biztosan tudhatjuk, hogy nem találjuk meg benne azt, amiért felkeltette az érdeklődésünket. Talán itt ki is fogytunk. De ne felejtse el, hogy ezek az alkalmazások tanulnak. Tanulnak a szokásaidból, hogy mire kattintasz, mivel mennyi időt töltesz, és e szerint kínálják az újabb tartalmakat. Egyszerűbben: ha nem akarsz egyre több laposföld-elméletet látni, akkor ne olvass el egyet sem.

MI AZ A TÁRSÁLLAT?

INTERJÚ DR. PONGRÁCZ PÉTERREL

Van olyan elképzelés, miszerint bármi társállat, amit az ember tart. Ez az ember irányából közelíti meg a kérdést: ami a társállat élményt okozza, az társállat. Ilyen szempontból lehet, hogy valakinek az achát csiga, a szelídített farkas, vagy a botsáska okoz társállatélményt. Van egy szintén érdekes elképzelés, miszerint társállatnak csak a kutya és a macska számít – az indoklás szerint azért, mert róluk van a legtöbb irodalom, ezek a legismertebbek ebben a társállatfunkcióban. Dr. Pongrácz Péterrel, az ELTE TTK Etológia Tanszék kutatójával beszélgettünk a társállat fogalmáról egy nemrégiben készült kutatásuk kapcsán.

**LUGOSI CSENGE ANNA,
TÉTÉKÁS NYÚZ, ELTE, BUDAPEST**

Dr. Pongrácz Péter

Mit nevez a szakirodalom társállatnak?

Legalább 3-4 féle megközelítés van arról, mit is hívunk annak. Az állat-ember interakciók sok esetben aszerint kerülnek vizsgálatra, hogy éppen milyen társállatról beszélünk. Azt szerintem bárki észlelheti, hogy egy társállatként nyilvántartott

aranyhal, madárpók, macska, vagy kutya teljesen más „akciós potenciállal” rendelkezik az emberrel való interakciók tekintetében.

A vizsgálatuk során mire jutottak, mitől társállat a társállat?

Úgy határozom meg, hogy az az állat, amely evolúciósan arra adaptálódott, hogy az ember közelségét elviselje, ne csak boldoguljon, hanem sikeres legyen. Továbbá az emberrel mindkét fél számára pozitív, örömszerző interakcióba tudjon lépni. Harmadrészt, szerintünk az is lényeges, hogy kényszer nélkül az emberrel maradjon, ne kelljen bezárni. Ez a keretrendszer.

Milyen állatok tartoznak ide?

Először is kizártuk a profit vagy erőforrás céljából tartott házonállatokat. Persze, nem azt akarjuk mondani, hogy egy ló, juh vagy disznó nem lehet társállat, de jellemzően a populá-

cióik 99%-át fogyasztási vagy munkacélra tartjuk. Alapvetően úgy építettük fel ezt a tanulmányt, hogy három potenciális kategóriába soroltuk az ember által kedvelésből tartott állatokat.

Az egyik csoport – viccesen mondván – az „élő és gyűjthető állatok”, amelyeknél semmi mást nem kívánunk meg, mint hogy életben maradjon a tartójánál. Képzeljünk el egy halat, vagy kígyót: ha szakszerűen tartjuk őket, jól érzik magukat, de nem várunk el tőlük interakciót, nem maradnának velünk, ha nem lennének bezárva, és nem szelektálódtak erre a feladatra.

A második kategóriánk az „interaktív kedvencek”, melyeknél alap kíváncsi, hogy meglegyen a kellemes és valószínűleg az állat számára sem stresszes interakciójuk az emberrel. Viszont még ők sem szelektálódtak

tak erre a szerepkörre evolúciósan, ez az interaktivitás abból adódik, hogy őket a szenzitív periódustól kezdve erre tanítják. Ilyen például a hűsvéti kiscsibe esete – eredendően fél tőlünk, az együttélés, törődés során viszont szelíd lesz, de legtöbbször nem maradna velünk. Ez az interaktivitás egyetlen egyedre szól, nem beszélhetünk erre adaptált populációról. Ide szinte bármi besorolható, gyakorlatilag az összes domesztikált állatból lehet interaktív kedvenc.

A harmadik kategóriát hívhatjuk valódi társállatoknak, ahol megvan az interaktivitás, erre adaptálódott a populáció jelentős része, és velünk is maradnak. Ebbe jellemzően a kutya és a macska tartozik. Felvethe-

tő, hogy hova tartozik a szelíd-ségre szelektált novoszibirszi farmróka? Itt olyan populációról beszélünk, amit mesterséges szelekcióval emberrel való barátságosságra szelektáltak sok tucatnyi generáción keresztül. Mivel roppant könnyen szocializálódnak, és nagyon szelídek maradnak, elképzelhető, hogy ezek az állatok beleillenek az igazi társállat kategóriába, de nincs sok információnk arról, hogy ők – mint társállatok – hogyan viselkednek. Azt lehet tudni, hogy a szelídróka-tartók is általában kennelben tartják az állataikat, szóval az emberrel maradás kérdéses dolog.

Az egyedi eseteket lehet társállatnak hívni ebből a megközelítésből? Mondjuk, ha van

egy nagyon szelíd görény, ami a gazdájával marad, egy szelídsegre szelektált tenyésztésből származik és kétirányú jutalmazó interakcióba lép az emberrel, akkor ő társállat?

Természetesen! Fontos hangsúlyozni, hogy azok a kritériumok, amiket felvázolunk ebben a cikkben, nem arra szolgálnak, hogy innentől kezdve deklaráljuk, hogy csak a kutya és a macska társállat. Hanem azt deklaráljuk, hogy mi az a keretrendszer, amely szerint etológiailag el tudjuk helyezni a társállatokat, milyen feltételeknek kell megfelelnie az adott állatnak, hogy társállatnak bizonyuljon. Ha ezeket bármilyen állat teljesíti, akkor társállat.

Számíthatunk-e a matekra az életben?

A matematika középiskolások sokaságának életét nehezíti meg, ez nem titok. A gimnáziumi tananyag nem egyszerű, a kezdeti teljes négyzetté alakítást és Thalesz-tételt felváltják a maratoni szinusz, koszinusz számítások. Egy humán beállítottságú diák pedig pillanatok alatt matematikai szakkifejezések csapdájában és definíciók kelep-céjében találja magát, kuporogva a logikai sarokban. Ilyenkor merül fel a kérdés a keservesen lassan múló tanórákon: mi hasznát vesszük a mateknak az életben?

**KISS DÓRI, SZERB ANTAL GIMNÁZIUM,
BUDAPEST, AZ ÉV DIÁKÚJSÁGÍRÓJA, 3. HELYEZETT**

Azt senki nem vitatja, hogy az egyszerű fejszámolással mire viheti az ember a mindennapokban, vagy hogy miért érdemes tisztában lenni pár alapszámítással (kerület, terület, térfogat). Ám a gimnáziumi matematika hasznossága a – matek területén kevésbé sikeres – diákok között már folyamatos téma. Szerencsére Hajas Lilla iskolapszichológus szakmai véleményével megnyugtató válaszra találtunk:

„Többek közt absztrakt problémamegoldást, az általánosítás képességét, gondolkodásbeli

rugalmasságot, folyamatok gondolatbeli viszszafordításának képességét fejleszti, a térlátás a stratégiai döntéshozatalt segíti elő azok számára is, akik nem matematika-igényes pályát választanak.”

Az iskolai falai közt több mint 80 emberrel készítettünk közvélemény-kutatást a témában. Általános reakciókat vizsgáltunk, egyetlen kérdésre kerestük a választ: hasznosnak gondolják-e a tantárgyat. A panaszkodók sokasága helyett a legnépesebb csoport a „Csak bizonyos területeken” választás volt, ugyanis ők 58%-os fölényben voltak. Emellett a szimpla „Igen” lehetőségre 16% bőkött, az egyszerű „Nem” pedig 26% választása volt.

Többben írásban is kifejtették a véleményüket, ahol sokan a továbbtanulásra tértek ki, melyik pályával kapcsolatban miért hasznos a tantárgy. Azonban szép számmal érkeztek a hétköznapiakra vonatkozó állítások is:

„Bár nem mindenki fogja naponta használni a haladó matematikai fogalmakat és egyenleteket, az alapvető matematikai készségek és a logikai gondolkodás, amiket a gimnáziumban fejleszthetsz, rendkívül hasznosak lehetnek például a pénzügyi döntések meghozatalában, a problémamegoldásban és az általános élettudatosságban” – írta egyik névtelen nyilatkozónk.

Csakhogy ezek az érvek nem mindenki számára meggyőzőek. Van, aki így is előszeretettel hangoztatja a tantárgy értelmetlenségét. A matek bonyolult tananyagának hírhedségére Kovács Sándor, matematika és fizika szakos tanárunknál kerestem a választ:

„Ennek fő oka az, hogy ezt főleg olyanok hangoztatják, akik „nem szeretik” a matekot. Lehet érvelni azzal, hogy a matematika tantárgy nem csak egy tantárgy, hanem egy látásmód és sok szakma alapja is. Ugyanakkor egyszerűen meggyőzni a fiatalabb diákokat lehet, hiszen az idő előrehaladtával azok, akik a haszontalan tantárgyak kategóriába sorolták a matematikát, egyre nehezebben és nehezebben győzhetők meg erről.”

Utóbb említett „nehéz esetek” legtöbbször humános diákok, nem meglepő módon. A „humános” kifejezést azonban sokszor rosszul használjuk a hétköznapiakban. Aki humános, az az irodalmat részesíti előnyben, a jobb agyféltekével gondolkodik, míg a reálisoknál a bal agyfélteke hatékonyabb és a matekhoz, fizikához értenek jobban. Napjainkra ez már tudományosan megcáfolt állítás, amiről Hajas Lilla is mesélt pár szót:

„Mindkét fajta tudáshoz olyan dolgok kellenek (kreativitás, térlátás, memória stb.), melyek különböző, vagy akár épp ugyanolyan agyféltekékben is elhelyezkedhetnek, tehát ilyen szempontból nem lehet elkülöníteni, ki mire fogékonyabb. Így bármelyik agyfélteke is a dominánsabb, mindkét tantárgycsoportból lesz olyan, ami jobban megy, és olyan is, ami kevésbé.”

Kovács tanár urat a matematika népszerűségéről is kérdeztem még, mivel ő is évről évre tanít emeltes csoportokat, akik olyan mélységekbe merülnek a tantárgyba, ahová a matekot félők a lábujjukat se merik mártani.

„Ahogy én látom, az olyan tanulókból van több, akik szeretik a matekot. Erről tanúskodik, hogy az elmúlt 10 évben a matematika volt a leggyakrabban választott emelt tantárgy, amit évről évre 50-60 tizenegyedikes tanuló választ.”

Szóval, a matematika köszöni, jól van, él és virágzik. Haszna a való életben temérdek, így a gimnáziumi órákat is vétek lenne feleslegesnek tekinteni. Ne tegyétek!

Hogyan segítik az álmok a mindennapjainkat?

Velem rengetegszer előfordult már, hogy egy nagyon fura álomból kelve felültem, és két percig magam elé meredtem, arra gondolva: „Mi van?”. Mindannyiunknak vannak nagyon bizarr álmai, mint például amikor a Mikulás elefántháton lovagol be, hogy megmentse a gonosz királyfitól. Ezeken a reggeleken én a még mindig tartó sokkban mosom a fogam, és azon gondolkozom, ez hogy jött és miért. Pont az elefántos reggelen kezdett el komolyan foglalkoztatni, hogy hogyan jönnek létre az álmok. Hogy alakulnak ki? Van valami hasznuk egyáltalán? A tudósok állítása az, hogy az álom szerepet játszik a memória megszilárdításában, az érzelmi szabályozásban és a problémamegoldásban.

JEROVETZ VALÉRIA, ALTERNATÍV KÖZGAZDASÁGI GIMNÁZIUM, BUDAPEST, AZ ÉV DIÁKÚJSÁGÍRÓJA, DICSÉRET

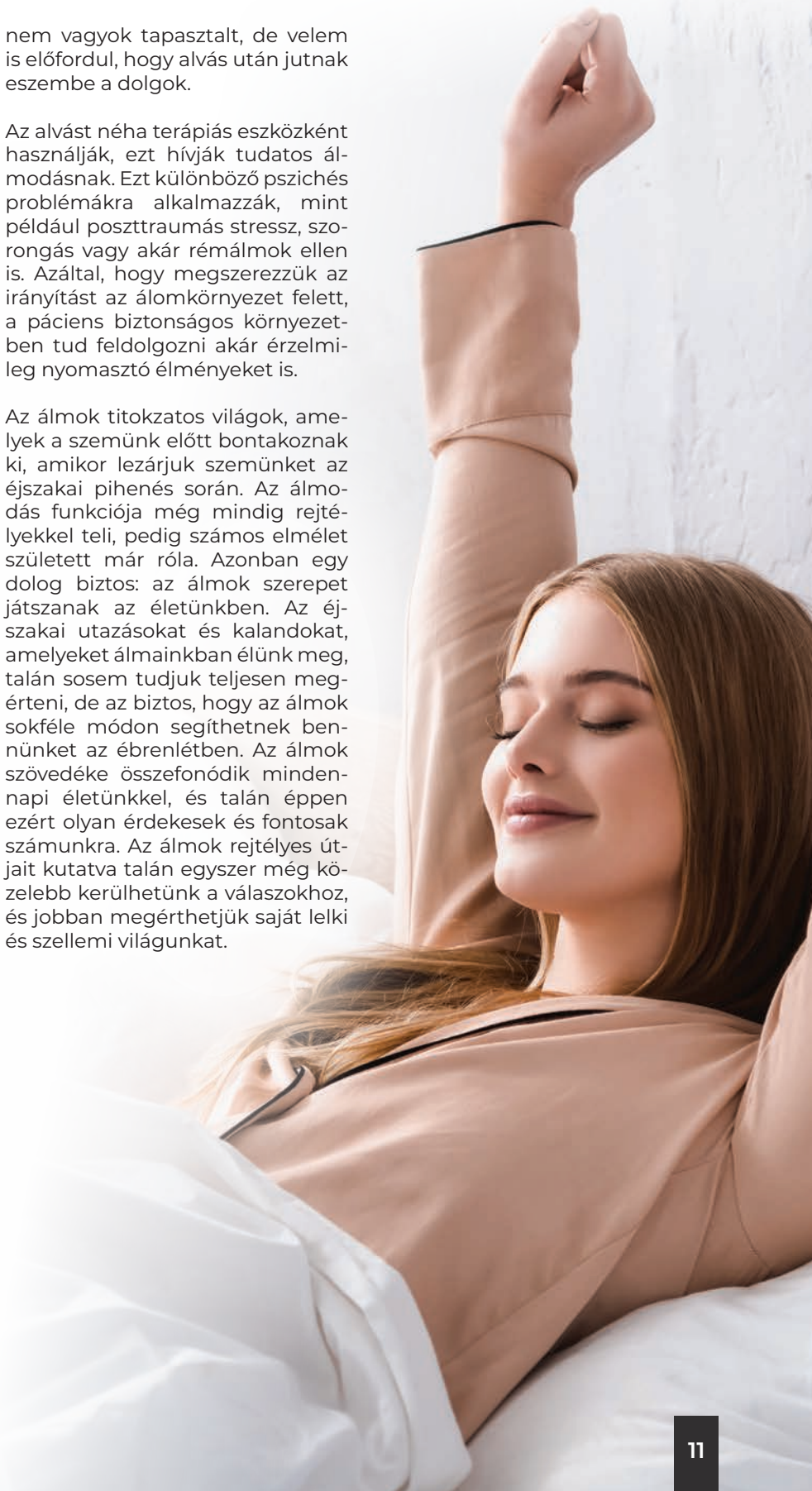
Az álmok a gyors szemmozgás (REM) alvás során jönnek elő, ezt az alvászakaszt magas idegi aktivitás és élénk álmodás jellemzi. Tanulmányok kimutatták, hogy a REM alvás döntő fontosságú az újonnan szerzett emlékek megszilárdításában. A REM alvás során a hipocampus, amely központi szerepet játszik az emlék kialakításában, újrajátssza a napi élményeket az agyi kapcsolatok javítása miatt, és áthelyezi az adatokat a hosszútávú memóriába. Az amigdala az agy egy olyan része, ami főképp az érzelmi emlékek kialakításában és tárolásában segít. Aktiválása az érzelmek feldolgozását és szabályozását segíti elő. A REM alvás biztonságos környezetet biztosít az agy számára, hogy megoldja az érzelmi konfliktusokat vagy feldolgozza a traumatikus élményeket az ébrenlét korlátai nélkül. Ezért van az, hogy a természettudomány dolgozat után, ami óriási trauma, semmi másra se vágyom jobban, mint egy jó alvásra.

Az álmok megkönnyíthetik a problémamegoldást azzal is, hogy ösztönzik a kreatív gondolkodást, és lehetővé teszik az elme számára, hogy az ébrenlét során felmerült problémák alternatív megoldásait fedezze fel. A végrehajtói funkciókért felelős agyi terület, a prefrontális kéreg csökkent aktivitást mutat a REM alvás alatt, ami megmagyarázhatja a kritikus gondolkodás csökkent képességét és a bizarr, logikátlan elemek jelenlétét az álmokban. Tehát a REM alvás lehetővé teszi az agynak, hogy új asszociációkat és ötleteket alkosson a logikus gondolkodás korlátai nélkül. Amikor ezt elmeséltem anyukámnak és a nagyimnak, külön-külön megjegyezték, hogy nekik sokszor van olyan, hogy nem jut eszükbe az a titkos családi recept, amit ebédre szerettek volna megfőzni, de aztán másnap reggel (egy jó alvás után) eszükbe jut. (Miután már főztek előző nap valami teljesen mást.) Hát, a főzésben

nem vagyok tapasztalt, de velem is előfordul, hogy alvás után jutnak eszembe a dolgok.

Az alvást néha terápiás eszközként használják, ezt hívják tudatos álmodásnak. Ezt különböző pszichés problémákra alkalmazzák, mint például poszttraumás stressz, szorongás vagy akár rémálmok ellen is. Azáltal, hogy megszerezzük az irányítást az álmokörnyezet felett, a páciens biztonságos környezetben tud feldolgozni akár érzelmi-leg nyomasztó élményeket is.

Az álmok titokzatos világok, amelyek a szemünk előtt bontakoznak ki, amikor lezárjuk szemünket az éjszakai pihenés során. Az álmodás funkciója még mindig rejtélyekkel teli, pedig számos elmélet született már róla. Azonban egy dolog biztos: az álmok szerepet játszanak az életünkben. Az éjszakai utazásokat és kalandokat, amelyeket álmainkban élünk meg, talán sosem tudjuk teljesen megérteni, de az biztos, hogy az álmok sokféle módon segíthetnek bennünket az ébrenlétben. Az álmok szövedéke összefonódik mindennapi életünkkel, és talán éppen ezért olyan érdekesek és fontosak számunkra. Az álmok rejtélyes útjait kutatva talán egyszer még közelebb kerülhetünk a válaszokhoz, és jobban megérthetjük saját lelki és szellemi világunkat.

Mentális egészség a modern világban

A társadalom fejlődése miatt a fiatalokra is egyre több elvárás nehezdik. Ennek következményeként a szorongással és a depresszióval küzdők száma egyre csak nő. A rengeteg különórával, az otthoni konfliktusokkal, edzésekkel és tanulással elveszik a gyerekek idejét és ezzel a fiatalkorukat is. A fiatalok a közösségi oldalakon látják egy „tökéletes” ember „tökéletes” hétköznapijait, és ők is ilyenné akarnak válni. Tökéletes alakot szeretnének tökéletes ruhákkal, tökéletes jegyekkel és tökéletes anyagi háttérrel. A probléma ezzel csak az, hogy ez lehetetlen.

BLAHÓ MAYA, JANKAY TIBOR KÉT
TANÍTÁSI NYELVŰ ÁLTALÁNOS ISKOLA, BÉKÉSCSABA,
AZ ÉV DIÁKÚJSÁGÍRÓJA, 3. HELYEZETT

A 21. századi gyerekek között a megfelelési kényszer nagyon gyakori. Ez egy olyan viselkedésminta, amelyet a fiatalok egészen korán sajátítanak el. Sokszor aszerint alakítják a viselkedésüket, hogy a tanáraiknak vagy éppen a szüleiknek mi lenne a kedvezőbb. Egy idő után már könnyen alkalmazkodnak másokhoz, és természetesen sikerélményt nyújt számukra, ha megfelelnek mások elvárásainak. Lehetőséges, hogy egy ideig semmi problémájuk nem volt ezzel, míg egyszer csak rá nem jönnek, hogy időközben elveszítették önmagukat. Ennek hatására hosszútávon konfliktuskerülővé válhatnak.

Ez lehet az oka annak, hogy a pánikbetegség tüneteinek valamelyikét, mint például a fulladásérzetet, magas pulzusszámot, émelygést, mellkasi fájdalmat, hidegrázást vagy verejtékezést Magyarországon közel 350.000 ember már átélte. Ez egy olyan szorongásos betegség, amely során a beteg rendszeresen hirtelen bekövetkező félelmet, pánikot él át. A pánikbetegségnek nincsenek előjelei, így az első pánikroham teljesen váratlanul éri az illetőt. Ez főként egy trauma vagy túl nagy teher hatására jelenik meg. A rohamok gyakorisága a betegség súlyosságától függ. Vannak, akiknél csak kéthavonta egyszer, míg másoknál hetente többször is lehetnek rohamok. A pánikbetegségnek és az ezzel járó stressznek hosszútávon nagyon sok káros hatása lehet az illetőre nézve, például a fóbák kialakulása, alkoholfüggőség vagy depresszió.

A stressz legfőbb kiváltó oka az, hogy amint a gyerekek bekerülnek az iskolába, egy monoton világba csöppennek. Minden reggel hatkor vagy hétkor kelnek, hogy nyolcra az iskolába legyenek, ott ülnek 6-7 órát a padban, majd hazamennek és tovább tanulnak a következő napi számonkérésekre, dolgozatokra, vagy épp még különórákra, edzésekre is. Végül este 11-kor hullafáradtan bedőlnek az ágyba, hogy holnap átéljék pontosan ugyanezt. Szívszorító végignézni, ahogy egy energikus és vidám kisgyerekekben kialszik a tűz. Ezenfelül vannak gyerekek, akiket még a társaik sem fogadnak el az iskolában, nekik még a mindennapi gúnylódással is szembe kell nézniük.

Manapság sokan úgy vannak vele, hogy bevesznek hatféle vitamint, és azzal minden gondjuk megoldódik, csak hogy a lelki problémákat semmilyen pirula nem fogja orvosolni. Ezért neked kell tenned a saját mentális egészségedért. A mai világban senkinek nem stresszmentes az élete, még akkor sem, ha a képernyőn keresztül úgy tűnik. Mindenkinek vannak problémái és gondjai. A kérdés már csak az, hogy ezeket a problémákat milyen módon próbálsz megoldani.

A Földünk a tét!

Indulnak a **NOPLANETB** pályázatok!

A jövő generáció érdekében, gyermekeink és unokáink jövőjéért most kell cselekednünk. Ha a világ lakossága egy átlagos európai átlampolgár szintjén élne, 2,8 Föld méretű bolygóra lenne szükség az ellátásához. Sajnos ennyi Földünk nincs, úgyhogy azért az egyért kell küzdeni, ami van!

A **NOPLANETB** az Európai Bizottság egyik, nyolc európai uniós országban végrehajtott projektje. Magyarországon a Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány a konzorcium tagja és a projekt végrehajtója. A projekt célja összesen 210 kiválasztott, kisméretű civil szervezet támogatása ezekben az országokban. A civil szervezetek pénzügyi és kapacitásépítési támogatásban részesülnek a tudományalapú megoldások, valamint a méltányos átállási gyakorlatok és politikák előmozdítása érdekében.

A **NOPLANETB** projekt filozófiai megközelítése és célkitűzése, hogy felkutassa, beazonosítsa a klímaváltságra, környezetvédelemre és ezzel összefüggésben a nemek közötti egyenlőtlenségekre kevésbé érzékeny egyéneket, társadalmi szereplőket és szervezeteket. Ezek a kevésbé érzékeny polgárok inkább olyanok, akik még nem tudatosak, nem érdeklődnek, vagy kiábrándultak a kérdéskörből. Az intézmények, melyek úgy gondolják, hogy az éghajlatváltozással kapcsolatos intézkedések kizárólag környezetvédelmi kérdések olyan szervezetek, vállalkozások, amelyek nem látják az éghajlati válságok és a társadalmi kihívások közötti kapcsolatot. A **NOPLANETB** projekt további célja a tudományba vetett bizalom előmozdítása.

A projektről bővebb tájékoztatás kapható a noplanetb@baptistasegely.hu e-mail címen, illetve október közepétől keressétek a pályázati kiírásokat a <https://www.baptistasegely.hu/palyazatok> oldalon.

Csak egy bolygó van mindannyiunknak.

Hitel 1x1: A kölcsön segíthet, de felelősséget is jelent

HITELEKRŐL ALAPOKTÓL ALAPOSAN

A hitel olyan pénz, amit a banktól vagy más hitelintézettől kérsz kölcsön, azzal a feltétellel, hogy később kamatostól fizeted vissza. Itt messze nem arról van szó, hogy a haverodtól kérsz egy ezrest, amit hétfőn visszaadsz. A hitelező kamatot számít fel, amit a kölcsönzött összeggel együtt kell határidőre visszafizetned. A kamat a később (folyamatosan) fizetendő ára annak, hogy most hozzájutsz a szükséges összeghez, amit esetleg nem tudnál saját erőből előteremteni.

A hitel hasznos dolog, mert lehetővé teszi, hogy most vedd meg, amire szükséged van, és később fizess érte, vagy épp egyáltalán meg tudd venni, amire szükséged van. De a legfontosabb: a hitel nem „ingyen pénz”, a hitelfelvételnél a felelősségteljes gondolkodás kulcsfontosságú. A témáról játszva tanulhatsz a DUE és az MBH Bank közös programjában, a Nagy Diák Banktudós Teszten, ahol egyben próbára is teheted magad, menyire vagy képben a pénzügyekben. Nem utolsó sorban pedig értékes nyereményekre tehetesz szert! A vetélkedőt megtalálod a www.nagydiaktesztek.hu oldalon vagy a Nagy Diák Tesztek applikációban.

Milyen típusú hitelekkel találkozatsz?

Az élet különböző helyzeteihez különbözőféle hiteltípusok tartoznak. Nézzük meg, milyen lehetőségeid vannak, ha valamilyen céllal pénzre van szükséged!

Folyószámlahitel

Ez a banknál vezetett folyószámlához kapcsolódó biztonsági tartalék, amelynek összegét a bank határozza meg – abban az esetben, ha van rendszeres jövedelmed. A gyakorlatban azt jelenti, hogy a keret erejéig „mínuszba mehet” a folyószámlád, ennyivel többet költhetsz, mint amennyi pénz a számládon van. Ha használod a keretet,

a törlesztés automatikusan történik minden alkalommal, amikor átutalás vagy befizetés érkezik a számládra, de minimum havonta (a felhasznált hitelkeret után fizetendő hitelkamat terhelése általában a tárgyhónap végén történik meg az hitelkerettel érintett bankszámla egyenlegének terhére). Kamatot a ténylegesen igénybevett összeg után fizetsz.

Személyi kölcsön

Ez a leggyakoribb hitel, amit szinte bármire felhasználhatsz. Lehet szó egy új laptopról, utazásról, vagy akár egy kisebb lakásfelújításról. Ezek a hitelek jellemzően párszáz ezer forintos nagyságrendűek, és általában a 3-6 havi jövedelmed

igazolásán túl nem szükséges további biztosítékot felajánlanod a felvételéhez. A kamata emiatt valamivel magasabb lehet a jövedelemigazolásnál komolyabb biztosítékot (pl. ingatlanfedezet) igénylő hitelekénél.

Lakáshitel

Álmodozol a saját lakásodról? A lakáshitel általában nagyobb összegű és hosszabb futamidejű, akár több évtizedre is elnyúlhat. Előnye, hogy a kamata általában kedvezőbb a többi hiteltípusénál, ugyanakkor biztosítékként legalább a megvásárolt ingatlant fel kell ajánlanod.

Autóhitel

Amikor egy új autóra van szükséged, de nem tudod kifizetni egy összegben, az autóhitel jelenthet megoldást. Ez a hitel néhány éves futamidejű, amelynek a jövedelmeden túl a megvásárolt autó a fedezete.

Hitelkártya

A hitelkártyák esetén a bank előre meghatároz egy összeget, amit szabadon költhetsz a hitelkártyával, és a hónap végén egyben, vagy folyamatosan részletekben fizeted vissza. A hitelkártya kényelmes, de óvatosan kell vele bánni! Kétféle hitelkártya-konstrukció létezik, az egyiknél van kamatmentes periódus - itt a kamatok általában rendkívül magasak, ha nem fizeted vissza időben (a kamatmentes periódus utolsó napjáig) a felhasznált összeget. Azon hitelkártya-konstrukciónál, ahol nincs kamatmentes periódus, a lehető leggyorsabban érdemes visszafizetni a felhasznált összeget, hogy minél kisebb összegű kamatot kelljen fizetni utána.

Diákhitel

A tanulás fontos, de pont Neked mondjuk, hogy drága is? Ha felsőoktatásban tanulsz, a diákhitel segíthet fedezni a tandíjat, albérletet vagy egyéb költségeidet. A diákhitel előnye, hogy alacsony kamatozású, és ha minden jól megy, csak akkor kell elkezdened visszafizetni, ha már dolgozol.

A hitelek törlesztését jellemzően havonta kell teljesíteni, és összegszerűen különböző arányban, de legtöbbször egyszerre fizetsz tőke- és kamattartozást is. A tőke- és kamattartozás mellett megjelenhet-

nek járulékos költségek, havidíjak is. Természetesen léteznek ettől eltérő konstrukciók, törlesztési megoldások is, ezekről mind tájékozódni kell a hitel felvételekor, még jobb, ha a hiteligénylést megelőzően tájékozódasz ezekben a kérdésekben. Vannak fix (előre meghatározott) összegű fizetési kötelezettséggel (havi törlesztőrészlettel) járó konstrukciók, mint a lakás- és autóhitel, és vannak változó, vagy bizonyos értelemben szabadon megválasztható fizetési kötelezettséggel járó hiteltermékek, mint a hitelkártya.

Mikor érdemes hitelt felvenni?

Nem minden helyzetben jó ötlet hitelt felvenni, és itt jön képbe a pénzügyi tudatosság. A hitel nagy-szerű eszköz lehet a kezekben, de ha nem vigyázol, komoly gondokat is okozhat. Tehát mikor érdemes elgondolkodni a hitelfelvételre?

- Ha nagy beruházásra van szükséged (pl. lakás, autó), és nincs elég pénzed, hogy kifizessed egyben, vagy ha túl sokáig tart a szükséges pénzügyi forrás összegyűjtése, és ennek az időnek a kivárása nem vállalható.
- Ha szükséged van egy sürgős, váratlan kiadás fedezésére, például egészségügyi ellátásra, vagy ha tönkremegy egy fontos műszaki eszközöd.
- Ha olyan célra költenéd a pénzt, ami a jövőben megtérül, például oktatásra vagy vállalkozás indítására.

Ha viszont csak azért vennél fel hitelt, hogy fedezd a napi kiadásaidat, mert nem tudod kordában tartani a költségeidet, az már intő jel lehet. Az ilyen helyzetek könnyen adósságspirálhoz vezetnek, ahol egyre több hitelt kell felvenned a régi tartozások törlesztésére, és egyre nehezebb lesz valódi megoldást találni a problémára és kikeveredni a hitelekből.

A hitel, mint felelősség

Fontos megérteni, hogy a hitel komoly felelősség. Ez egy szerződés, amiben azt vállalod, hogy időben visszafizeted a kölcsönkapott pénzt. Ha nem így teszel, annak súlyos következményei lehetnek. Pé-

dául, ha nem vagy nem határidőre fizeted vissza időben a hiteleidet, az rontja a jövőbeni hitelképességedet, vagyis a hitelintézetek nem, vagy csak egyre rosszabb feltételekkel lesznek hajlandók újabb hitelt adni neked a jövőben. Ráadásul „büntetést” (késedelmi kamat, illetve más, a fizetési késedelem esetére megállapított díj vagy költség) is felszámolhatnak.

Hogyan legyél felelős hitelfelvető?

Mielőtt hitelt vennél fel, mindenképpen érdemes átgondolni pár dolgot.

Tervezd meg a költségvetésedet:

Nézd meg, mennyi a bevétel, és mennyi a fix kiadásod (lakhatás, rezszi, étel stb.). Csak akkor vegyél fel hitelt, ha nem éled fel a bevétel, és biztos vagy benne, hogy a havi törlesztőrészletek nem sodornak anyagi nehézségekbe. Tervezd be a havi törlesztőrészletek esetleges növekedését is (amennyiben nem fix kamatozású hitelt választasz).

Válassz megfelelő hitelt: Minden hiteltípus más és más célokra jó, ezért mindig az adott célhoz leginkább illő hitelt válaszd.

Figyeld a THM-et: A hitelek összehasonlítására a THM (teljes hiteldíj mutató) a legjobb mutató: ez a hitel kamata mellett minden kötelezően felmerülő költséget tartalmaz, éves szintre lebontva. Elsőként mindig ezt nézd egy hitelnél!

Tájékozódj a kondíciókról: Tekintsd át figyelmesen azt a tájékoztatót, amely bemutatja, hogy a tervezett hiteled törlesztőrészletének változása milyen hatásokkal járhat. (Ezt a tájékoztatót kötelező a hitelezőnek – illetve a hitelközvetítőnek is – átadnia!) Az sem mindegy például, hogy a hitel fix vagy változó kamatozással rendelkezik.

Ismerd meg a feltételeket: Mindig olvasd el alaposan a hitelszerződést, és ha valami nem világos, kérdezz! Tudd meg, mi történik, ha nem tudod időben fizetni a törlesztőt, vagy ha előbb szeretnéd visszafizetni a hitelt.

Készíts vésztervet: Mindig jó, ha van egy B-terv. Mi történik, ha hirtelen elveszíted a munkádat vagy csökken a jövedelmed? Legyen tartalékd!

Bagossy Brothers

„EMLÉKEINKBŐL REGÉNYEKET LEHETNE ÍRNI, AMI EGYSZER TALÁN MEG IS VALÓSUL”

A Magyarországon is nagy népszerűségnek örvendő székelyföldi zenekar, a Bagossy Brothers Company tagjai talán a sorsnak is köszönhetően zenélnek ma együtt. A csapat nevét is adó Bagossy testvérpárral, Lászlóval és Norberttel beszélgettünk, akik az első sikerektől kezdve a legújabb, színházi térbe helyezett projektükig kalauzoltak el minket a történetükben.

PÁLI BORBÁLA

A Bagossy előtt is játszottatok már egy zenekarban. A véletlen hozta így, vagy ti törekedtetek arra, hogy mindig együtt mozogjatok?

Bagossy László: Együtt éltünk bátyámmal, Norbival, ezért valahol egyértelmű volt. Voltak kikapcsolódások, de végső soron ennek így volt a rendje, hogy mi mindenképpen együtt maradjunk. A testvéri kapcsolat mindig nagyon fontos volt számunkra. Dobosból sincs sok Gyergyószentmiklóson, egy tizenötezer fős kisvárosban, az összes zenekarunkban Szilárd (*Bartis Szilárd*) játszott. Ata (*Tatár Attila*) gitárosunk sokat dolgozott külföldön, mielőtt bekerült a zenekarunkba. Megállapodni tért haza Gyergyóra, mikor csatlakozott hozzánk. Zsombi (*Kozma Zsombor*) a „büszkeszárhegyi” közöttünk. Ez az egység, ami minket összekötött, már az első perctől kezdve

megvolt. Elsősorban a baráti kapcsolat a fontos, hogy működjön a kémia, az akkordokat pedig el lehet sajátítani.

Hogy alakult meg a Bagossy Brothers Company együttes?

Bagossy Norbert: Megíródott az első dal, az *Add vissza*, nagy sikerrel belobbant, igazából ennek a hatására. Korábban öcsémmel léptünk már fel Bagossy Brothers néven, amit Ata gondolt tovább, ő adta a Bagossy Brothers Company nevet. Az első koncertek bevételéből megvettük az első hangkártyát, amivel otthon öcsém a kishozzában felvette a zenéket, amit mi magunk kiírtunk párszáz CD-re és nyomtattunk hozzá borítót. Így lett meg az első kislemezünk. Későbbiekben folyamatosan pályáztunk és kerestük a lehetőségeket.

Magyarországon később szereztetek ismertséget, mint a szülőföldeteken. Mi volt ennek az oka? Az ember azt gondolná, hogy a felkoppott előadók általában gyorsan terjednek.

B. L.: 2 éve működött már a zenekarunk, mikor átjöttünk Magyarországra, és nem ismertek minket még akkor. Ugyanazokat a lépcsőfokokat kellett végigjárnunk, mint Székelyföldön. Érdekes, hisz Magyarországon, ha van egy híres előadó, akkor Székelyföldön is ismerik már, viszont fordított esetben sajnos ez nem igaz, érdekes kontraszt volt számunkra is.

Melyik a legkedvesebb emléketek a zenekar múltjából?

B. N.: Sok emlék összegyűlik egy-egy szezon alatt, amelyről regényeket lehetne írni, ami egyszer talán meg is fog történni. Szeretjük a téli visszavonulós hónapokat, amikor a kreatív munkafolyamatoké a terep. Szeretünk kikacsintgatni a szokványos Bagossy koncerteken kívül akusztikus, szimfonikus, népi vonulatok felé, amelyben a közeljövőben szeretnénk magunkat kipróbálni.

Megszerveztétek idén a „Balaturnét”. A közeljövőben készültök hasonlóval?

B. N.: A *Balaturné* nevű biciklis körút 5 állomásos volt, melynek az egyik állomása a saját minifesztiválunk volt, amely *Hegyilevegő Piknik* néven futott. Egyelőre nincs tervben, hogy ezt minden évben megismételjük, de elvetve sincs az ötlet. Úgy gondoljuk, hogy a zenélésen kívül adnunk kell olyan plusz élményeket – nem csak a közönségnek, hanem saját magunknak is –, amire sok-sok év múlva is izgalommal emlékezünk vissza.

A családotok mit szól a munkásságotokhoz? A turnék alatt veletek tudnak tartani?

B. L.: Amikor megismertük egymást a párjainkkal, akkor már egyértelmű volt, hogy mi a célunk, tudták, hogy mit vállalnak, ehhez az életformá-

hoz szoktak hozzá ők is. A nyár folyamán igyekszünk, hogy minél többször el tudjanak velünk jönni, minél jobban részesei legyenek ennek a miliónek, amiben benne vagyunk. Problémánk ebből szerencsére soha nem volt.

Sok díjat nyertetek már el. Melyikre vagytok a legbüszkébbek?

B. N.: Szeretjük, ha a közönség mellett a szakma is kimutatja, hogy mennyire értékel minket. A Petőfi-díjra vagyunk a legbüszkébbek. Nem is a díj számít, hogy kapjunk valamit, hanem már a nevezés maga, ami azt jelenti, hogy benne vagyunk a szakmában, élő, alkotó zenekarként gondolkodnak ránk.

Jelenleg milyen rövidtávú célok lebegnek előttetek?

B. L.: Jelen pillanatban a most kivitelezés alatt álló *Csillag az égen* című projektünkre koncentrálnak, ami egy színházi körülmények közé tervezett Bagossy Brothers Company koncert lesz. Át lesznek hangszerelve a dalaink népzenei köntösbe, ki fog egészíteni minket egy tánckar és öt népzeneész. Nem csak a dalok lesznek főszerepben, hanem a történetünk is. Októberben lesz a bemutatója az Erkel Színházban.

DIADALÍVBEN AZ ÖTKARIKÁS LOGÓ

Az olimpiai éremtáblázat gyakran torz képet fest a sikerről, mivel kizárólag az aranyérmek számát tartja mérvadónak. Pedig a sportolók teljesítményét nemcsak a dobogó legfelső fokáért vívott küzdelem határozza meg, hanem az is, hogy egy-egy vereség után hogyan képesek újra talpra és helyt állni. Augusztusban ugyan véget ért a 33. nyári olimpiai játékok Párizsban, a sportszerető közösség hajlamos már most alig várni a következőt, mielőtt azonban mindenki Los Angelesre fókuszál, nézzük meg, hogy szerepeltek olimpiikonjaink.

HORVÁTH ÁDÁM

Ha számszerűsítjük, akkor 6 arany, 7 ezüst, és 6 bronzérmeket nyertek a magyar sportolók, de vajon minden a számokról szól? Az éremtáblázat megérősítheti azt a képet, hogy a sikert kizárólag aranyéremben mérjük, hiszen az elsődleges sorrendet is ez határozza meg. Ennek következtében magyar szempontból hiába szereztek a sportolók több érmet az utóbbi két olimpián, mint 1996 óta bármelyiken, mégis sikeresebbnek tűnik London vagy Rió, pusztán a több arany miatt.

Pedig tanulságos, hogy a hagyományosan magyar sikersportágak címvédői egy-egy vereség után hogyan tudnak alig pár nap alatt talpra állni. Milák Kristófnál mondjuk barokkos túlzás lenne egy olyan ezüstérmes kudarcnak hívni, ahol olimpiai csúccsal győzték le a 200 méteres pillangóúszás döntőjében. Néhány nappal később 100 méteren aztán már győzni tudott, így 28 év után volt először egynél több magyar aranyér-

mes úszó a medencés számokat nézve, miután korábban Kós Hubertnek is összejött. De nem Milák Kristóf az egyetlen, hiszen a férfi kard- és párbajtőr-csapat is a gyengébb egyéni szereplés után a döntőig jutott. És bár a kardcsapat ezüstérmének is örült minden vívó, a párbajtőrözők fokozták az izgalmat, ahogy annyi egyéniben elvesztett aranyt után a csapatdöntőben Siklósi Gergely bevitte az aranyérmes érem találatot.

Hogy mennyire nem minden a győzelem, azt jól mutatják az olyan emberi jelenetek, mint amit a női kajak-kenusoknál láttunk. Először is a magyar női kajak négyes bronzérmes után külön-külön párosban is mindkét egység felállhatott a dobogóra. Amitől viszont igazán különleges, hogy miközben a visszavonuló Csipes Tamara és Gázsó Alida Dóra második helye nem volt kérdés, addig a dobogó legalsó fokáról célfotó döntött. Pontosabban még az sem, így végül a német páros-

Fotó: MOB-Média

sal közösen lettek bronzérmesek, aminek talán mindkét oldalon jobban örültek, mint más az aranyéremnek. De a győztes helyett többet beszél az internet arról a török sportlövőről is, aki zsebre dugott kézzel profi szemüveg nélkül versenyzett, és lett ezüstérmes, valamint az olimpiai mémek királya. Annyira jellegzetes volt, hogy a rúdugrás világrekordjait döntőgető Armand Duplantis is az ő mozdulatát imitálta győzelme után, sőt a férfi nyíltvízi úszóink, az új olimpiai bajnok Rasovszky Kristóf, és a bronzérmes Betlehem Dávid is így ünnepelt közösen.

A párizsi olimpia egyik emlékezetes öröksége marad a breaktánc, ami először szerepelt a programban, és jelen állás szerint nem is tér vissza. Itt sem a sportág első olimpiai bajnokára fog emlékezni a közönség, hanem a nulla pontot szerző ausztrál Rachel Gunn-ra. Az egyedisége bizonyára nagyobb nézettséget hozott, mint az összes többi versenyző együttvéve. De nem ez az egyetlen sport, amit nem láthatunk 4 év múlva. Az óriási hagyományokkal rendelkező ökölvívás a sorozatos botrányok, valamint a Nemzetközi Olimpiai Bizottság, illetve a Nemzetközi Bokszzövetség közötti ellentét miatt elképzelhető, hogy kikerül az ötkarikás programból.

Öttusázóink sem fognak már lovagolni, legalábbis Los Angelesben biztosan nem. Bár az akadály marad, de lovaglás helyett már futó számként tartják számon, így a modern öttusa történelmében lezárult egy fejezet. És mi mással, ha nem a sportág egyik legsikeresebb nemzetének diadalával? Egy történelmi győzelemmel, hiszen Gulyás Michelle világcsúcsot érő pontszámmal győzött a Versailles-i kastély udvarán. Talán ez kevésbé volt meglepetés, mint Márton Viviana aranyérme taekwondo-ban, de azok után, hogy az is kérdés volt, hogy egyáltalán ő képviselheti-e a magyar színeket, ennél jobb tündérmesét kitálatni se lehetett volna.

Tehát, az olimpia valódi értéke nemcsak az aranyérmekben rejlik, hanem abban a kitartásban, amit a sportolók minden egyes versenyen mutatnak, ebben a magyar sége csapat sem maradt el. A teljesítmény és a közös ünneplés sokszor többet mond, mint a csillogó érmek – ezek azok a pillanatok, amelyekre még hosszú évekig emlékezni fogunk. Érdemes a követni a magyar sportot két olimpia között is!

GONDOLKODJ, MIELŐTT KATTINTASZ!

A kiberbiztonság ma már nem csak azt jelenti, hogy erős jelszót válasszunk, és ne maradjunk bejelentkezve felhasználói fiókjainkban a számítógépeken – a kiberbiztonság fontosságát a pénztárcánkon is megtapasztalhatjuk. Ha még nem vagy elég felkészült ebben a témában, vagy többet akarsz tudni a pénzügyeid biztonságáról, akkor most jól figyelj! Kiss Tamás Lászlóval, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat Nemzeti Kibervédelmi Intézet főosztályvezetőjével beszélgettünk.

FOGARASI KLEOPÁTRA

Kiss Tamás
László

A pénzügyeket illetően mit jelent a kiberbiztonság?

Elég komplex fogalom a kiberbiztonság, hiszen nem csak arra terjed ki, hogy egy technológiát kell védeni informatikai megoldásokkal, hanem a pénzügyeinkhez való hozzáférést is. Például egy átutalás esetén lehetőség van kétfaktoros jóváhagyásra. Ekkor a banki felületre belépve a felhasználónév és a jelszó mellett még egy SMS-es megerősítő kódot is meg kell adnunk, ami a telefonunkra érkezik – a kétféle eszköz használata a belépésnél nagyobb biztonságot jelent. De

a mobiltelefonunk használata során is számos alkalommal előkerül a biztonság kérdése: amikor telefonunkban a pénztárcát használjuk, azaz érintés- és kártyamentesen szeretnénk fizetni, az ahhoz való hozzáférést milyen módon védhetjük? Tudjuk-e ujjlenyomattal vagy arcfelismeréssel is azonosítani magunkat? De a jelszavaink megfelelő tárolása is a kiberbiztonsághoz tartozik.

Felhasználói oldalról mit jelent a kiberbiztonság?

A tudatosság a legfontosabb. Azért emelem ki az okostelefonokat, mert ma már ezeken a készülékeken éljük az életünket, számtalan, adataink szempontjából különösen védendő alkalmazást használunk. Figyelnünk kell, mit telepítünk fel a telefonunkra, és mi mindenhez adunk hozzáférést a feltelepített applikációnak. Már egy játék telepítése során is óvatosnak kell lennünk: előfordulhat, hogy míg békésen játszunk vele, közben az alkalmazáson keresztül hozzáférnek a telefonban tárolt bankkártya adatainkhoz, vagy a banki bejelentkező felülethez. Mindannyian tehetünk azért, hogy ezeket megakadályozzuk. Többek között tudatossággal és körültekintéssel óvhatjuk adatainkat.

Már fiatalon el kell kezdeni odafigyelni a biztonságtudatos eszközhasználatra, ezért tartjuk fontosnak Intézetünknel a gyermekek tudatosítását. Az oktatási intézmény vezetőjének meghívására munkatársaim, és jómagam személyesen (tértítségmentesen) járunk iskolákba előadást tartani, ahol bemutatjuk a kibertérben rejlő kockázatokat, ahogy egy etikus hacker látja.

Mit tesznek a pénzintézetek a mi kiberbiztonságunkért?

Először is biztonságos rendszereket, alkalmazásokat készítenek, azokat folyamatosan fejlesztik, hogy felkészültek legyenek az újabb „trükkökre”, amikkel a csalók próbálkoznak. Másodszor tájékoztatással egyre inkább igyekeznek tudatosítani az ügyfeleikben, hogy ne dőljenek be a telefonos csalásoknak. Ne telepítsenek olyan alkalmazást, amit egy álügyintéző kért tőlük. Ne kattintsanak bankinak látszó e-mailben, SMS-ben linkekre. Ne fizessenek ki gyanús számlákat, fizetési kérelmeket bankkártyával. Napjainkban közismertté vált az olyan telefonos csalás, amely során egy bank nevében felhívónak, mondván, hogy a kártyádon tranzakció történt. Ennek elejét veheted azzal, hogy kérsz banki

SMS-értesítést a bankszámládon történt tranzakciókról, így mindig képből leszel a tényleges pénzmozgásokkal. Ezt a védelmi rendszert persze a csalók is megismerték, és ők is elkezdtek alkalmazni, tehát nem bízhatunk ellenőrzés nélkül egy üzenetben sem. Ám a szélhámosok egy dolgot biztosan nem ismernek, az pedig az egyenleged. Így ezekben a csaló SMS-ekben vagy nem fog szerepelni az egyenleged, vagy ha mégis, akkor téves összeget mutat majd. Ha mégis meggyőzőnek tűnne a hívás, mondd azt, hogy utánanézel, és hívd fel magad a bankodat, hogy ellenőrizzék a számlád. Semmiképp ne adj meg bankkártya vagy számlaadatokat telefonon – ilyet a valódi banki ügyintéző nem is kér.

Mi hogyan tehetünk a pénzügyeink biztonságáért?

A jelmondat: „Gondolkodj, mielőtt kattintasz!” E-mailben, SMS-

ben kapott fizetésre buzdító linkre ne kattints! Ellenőrizd, hogy egyáltalán kell-e fizetned bármiért, amiről az üzenetben szó van. Ha nem, töröld. Ha elképzelhető, hogy jogos a megkeresés, akkor te magad írd be a böngészőbe a webcímüket, úgy ellenőrizd, hogy valós igényről van-e szó, vagy hívd fel őket telefonon.

Vásárlásnál pedig ne felejtjük el, hogy a banki felhasználónevünket, jelszavunkat nem kell megadnunk egy online tranzakció során. Amikor egy utalást várok, akkor sem kell megadni ezeket az adatokat. Ha valamit feltelepítünk a telefonunkra, nézzük meg, hogy mihez adunk neki hozzáférést. Kimondottan csak ahhoz adjunk, amit szükséges, hogy használjon, és ha valami többletet kér, akkor érdemes óvatosnak lenni.

A telefonos alkalmazások miatt ki vagyunk téve annak, hogy tud-

tunkon kívül információt szerezzenek meg tőlünk. Hiszen nem is szerzünk arról tudomást, ha egy alkalmazás kimásolta a jelszavainkat. Ha elveszítjük a telefonunkat, akkor már nemcsak a SIM-kártyánkat kell letiltani, hanem azt a bankkártyát is, ami hozzá van rendelve a telefonhoz, hiszen annak birtokában bárki hozzáférhet a bankszámlánkon tartott pénzünkhöz is.

Tudatos magatartással csökkenthető a kockázata, hogy csalás áldozatává váljunk, de nem mondanám, hogy teljesen elkerülhető, mert eléggé kifinomult eszközöket használnak a csalók. Sajnos már egy online piactéren se lehet eldönteni, hogy valid-e, amit hirdet valaki vagy sem. Bár mennyire odafigyelünk, mindig fennáll a kockázat. Ha bármi gyanús jelet látunk, akkor álljunk le a tranzakcióval.

KÓVÁRI ÚJSÁGHIRDETÉSBŐL CSALÁDI AUTÓ

A Kővári család 2016-ban akadt rá egy újsághirdetésben a Škoda Magyarország és az ORFK-Országos Balesetmegelőzési Bizottság által rendezett „Közlekedik a család” versenyre. Abban az évben 11. helyezést értek el, és azóta minden évben neveztek. Idén a kemény munka meghozta gyümölcsét: elhozták a fődíjat, egy Škoda Scala személyautót. Kővári-Moldován Tündét, Kővári Attilát és fiaikat, Mátét és Dánielt kérdeztük inspiráló történetükről.

HACSEK ANIKÓ

Idén ti nyertétek meg a „Közlekedik a család” versenyt. Az olvasók kedvéért elmesélnétek, hogy hogyan kell elképzelni ezt a kihívást?

Kővári Attila: Minden vármegyében rendeznek egy fordulót, a győztesek érdemlik ki azt, hogy induljanak az országos döntőn. A vetélkedőn 6 és 17 év közötti gyermekek vehetnek részt jogosítvánnyal rendelkező szüleikkel. Azért is családokat várnak, mert az autóvezetés mindig szerepel a vármegyei és az országos versenyen is. Úgy kell elképzelni, hogy az egyik szülő autós KRESZ-tesztet, míg a másik szülő a gyermekkel kerékpáros és gyalogos tesztet tölt ki. Játékos feladatok is vannak, mint például részegszemüvegben végigmenni egy akadálypályán, karikát dobni tüskére. Elsősegélynyújtásban és újraélesztésben is megmérettetik magukat a versenyzők. Idén még kerékcseré is volt.

Máté, Dániel, ti gyerekként mit élveztetek legjobban a versenyben?

Kővári Dániel: Amit nagyon élveztem, az az, hogy együtt van a család, a feladatokat megcsinálva mindenki fejlődik, közösen készülünk rá ezerral – nekünk a KRESZ fontos az életünkben.

Vannak olyan dolgok, amiket a verseny óta jobban tudtok használni a mindennapi életben?

K. A.: Mindannyian közlekedünk, gyalogosként, kerékpárosként, autóval. Nagyobbik fiunk, Dani, tavaly szerezte meg a segédmotoros jogosítványt: biztos, hogy ez is sokat segített neki, talán könnyebben csinál-

ta meg a KRESZ-tesztet. A versenyen nagyon jól jött, hogy a Daninak van jogosítványa, így tudta Tündivel tölteni a kerékpáros-gyalogos tesztet. Itt tényleg játszva tanultunk.

A játék élvezete, vagy a főnyeremény hajtott titeket előre?

K. A.: Jó kérdés. Igazából mindkettő.

Kővári-Moldován Tünde:

A játék is jó volt, de megismerkedtünk családokkal és akár rendőrökkel is, akik kísérték a többi családot. Barátságok alakultak ki, és kicsit sajnáljuk, hogy a győzelemmel „ki is estünk”, mivel nyertesekként már nem indulhatunk többször a versenyen – velük így már nem találkozunk, csak szurkolunk nekik. Persze az autó is nagyon vonzó dolog, benne volt, hogy szeretnénk megnyerni. Jó programokat csináltak a rendőrök, a kötelező feladatok mellett mindig voltak lovasbemutatók, várakba vittek, Visegrádon, Tapolcán voltunk. Rendőrbuszokkal szállítottak minket, rendőrkísérettel, motoros rendőrökkel, amit a fiúk nagyon élveztek.

Melyik volt a legemlékezetesebb feladat?

K-M. T.: Az egészségügyi feladatokat mindig átbeszéljük, hogy mi az, amit esetleg elrontottunk: nekem nagyon sokat számít az, hogy van benne elsősegélynyújtás, mert az életben mindig attól tartottam, hogy egyszer tényleg baleset lesz előttem. Persze, megtanultam 20 évvel ezelőtt, hogy hogyan kell segíteni, de előben sosem kellett még kamatoztatnom a tudást. A versenyen a Magyar Vöröskereszt animátorai eljátszanak egy teljes balesetet, a zsűri pedig pontozza, hogyan

állsz helyt abban a stresszhelyzetben. Örülök, hogy ott volt a szituáció előttünk, most már sokkal magabiztosabb lennék, ha balesetet látnék.

K. A.: Az országos verseny részeként Orfűn „a kupakos feladatot” kellett megoldania a családoknak, ahol egy lejátszott szövegből kellett emlékezetből közlekedési eszközöket kiraknunk kupakra írt betűkből. Az egész család együtt dolgozott, de sajnos ez a feladat nem sikerült jól. Emlékezetes maradt, Máté anyyira megijedt, hogy meggyőződése volt, hogy elbuktuk a versenyt – hiszen senki sem tud részeredményt sem az eredményhirdetésig.

Mi a legfontosabb tanácsotok azoknak, akik el szeretnének indulni a versenyen?

K-M. T.: Készülni kell, biciklizni, ügyességi feladatokat csinálni, bóják körül szlalomozni. Úgy érdemes odamenni, hogy ez egy játék, ami komoly feladatokból áll.

K. A.: Több mint kétszáz autós KRESZ-tesztet töltöttem ki már a vármegyeire is készülve, de amint megtudtuk, hogy kijutottunk az országosra, szinte mindennap teszteltem.

Kővári Máté: Családi összetartás nélkül nem lehet megnyerni a kocsit, igazából enélkül nem is olyan élvezetes – például, ha összevesztek egy feladat után.

K. A.: Tényleg így van. Voltak olyan versenyszámok, amiket elszúrtunk – többször is közel álltunk a főnyereményhez, de sosem volt hangos szó köztünk, hogy most ezt elrontottam – „én rontottam, te rontottad, mi rontottuk, ki rontotta”. Tanultunk belőle, és készültünk a következőre.

TUTAJJAL KÉT ORSZÁG KÖZÖTT

A lengyel-szlovák Dunajec-áttörés már a 19. században kedvelt turisztikai célpont volt. Első virágkorát épp egy magyar származású férfinak köszönheti, aki a turista tutajozást és a dunajeci túraútvonalak kiépítését is megálmodta. A mesés térség népszerűsége azóta is lankadatlan.

NAGY NOÉMI KATALIN

A Dunajec folyó a lengyel Nowy Targ városánál a Fekete- és Fehér-Dunajec folyók összefolyásából jön létre. Innen Szlovákia felé veszi az irányt. A Dunajec több évszázadon át szolgált a folyót körülvevő hegyekkel együtt természetes határként a történelmi Magyarország és Lengyelország között.

A dunajeci tutajozás régi időkre nyúlik vissza. Eredetileg csak fákat úsztattak le a folyón a tutajosok, később más nyersanyagokat (faszén, szurok, szárított gyümölcs és gabona) is szállítottak. Egyes árukat a tutajosok egészen Gdańskig, a Balti-tenger partjáig elszállítottak. 1934-ben létrejött a Dunajec-menti Pienineki Tutajosok Lengyel Társulata, amely a 19. század első felében megjelent turisztikai tutajozás hagyományát ápolja.

Manapság a folyó leglátogatottabb szakasza a Dunajec-áttörés, ahol 8 kilométer hosszan kanyarog a Pieninek mészkőhegység között. A folyó ezen szakaszán a turizmus egészen a 19. századig nyúlik vissza. A tutajozás végállomása Szczawnica, amely egykor az Osztrák-Magyar Monarchia leghíresebb fürdővárosa volt. A település fénykora

a magyar származású Szalay-családhoz kötődik. Szalay Józsefnek támadt az az ötlete, hogy a gorál tutajosok turistákat is szállítsanak a Dunajec-áttörésen. A tutajozás mellett a környék túraútvonalainak kiépítése is az ő nevéhez fűződik.

A Dunajec-áttörésben használt tutajok igen érdekesek. Egy tutaj öt egymáshoz erősített ladikból áll. Hosszuk nagyjából hat méter, a ladiok szélessége pedig 45 centiméter körül van. Rendszerint 12 utas tartózkodik a jármű fedélzetén. A tutaj személyzete két főből áll, a „Mesterből” és a segítőjéből áll. Az elől ülő Mester feladata az útirány megszabása és a turisták szórakoztatása történetek mesélésével és a különféle látnivalók kommentálásával.

Ha a lengyel oldalról indulunk el az útvonalon, utunk közel három órát is igénybe vehet. A szlovák tutajosok a folyón valamivel lejjebb indulnak és hamarabb is kötnek ki, az ő menetidejük másfél-, a vízállástól függően talán kétórás lehet. Szlovákiából a lengyelek mintájára a nyolcvanas évek óta indulnak tutajok.

Fotó: Nagy Noémi Katalin

Utunk során a vízről a Pieninek legszebb csúcsait láthatjuk. Először a Macelowa-hegyet pillanthatjuk meg, amely a publikum számára sajnos nem látogatható, mivel rengeteg ritka növény- és állatfaj otthona. A folyón lejjebb haladva a jobb parton elérjük Vöröskolostor települést. Itt egy gyalogosoknak és bicikliseknek fenntartott híd köti össze Szlovákiát és Lengyelországot. A falut elhagyva szinte azonnal szemben találjuk magunkat a Trzy Korony (magyarul Három korona) csúccsal. A középső szikláról mesebeli kilátás nyílik az alatta elterülő tájra. A csúcs 982 méterrel magasodik a tengerszint fölé és négy turistaösvényen lehet megközelíteni. Amint eltűnnek szemünk elől a sziklák, a Dunajec befolyik a Pieninek Nemzeti Park területére; a park érdekessége, hogy területe átnyúlik Lengyelországból Szlovákiába.

A dunajeci tutajosokat jellegzetes ruházatukról igen könnyű felismerni. Hímzett, kék vagy fekete mellényüket és fekete, kagylós kalapjukat már messziről ki lehet szűrni, bárhol is járnak. A viselet színeiben eltér a gorál népcsoport hagyományos ruháitól, de a hímzés motívumaiban megegyeznek. A tutajosok hagyományosan hímzett nemez nadrágot és hosszú ujjú, fehér inget is viseltek a mellény és a kalap mellett. Manapság inkább farmernadrágot és rövid ujjú inget hordanak.

De kik azok a gorálok? A gorálok egy lengyel népcsoport, amely feltehetően a 14-17. század folyamán a Kárpátok hegyei között északra vándorolt vlach (román) pásztorokból alakult ki. A népcsoport neve a lengyel „hegy” (góra) szóból származik. A nyelvük a mai napig őrzi a régi lengyel nyelv számos jellegzetességét, bár időközben vettek át szavakat a Kárpátok túloldalán élő szlovákoktól is. A gorálok a lengyelek szerint maguknak való, öntörvényű emberek, a kultúrájukhoz, hagyományaikhoz körmük szakadtáig ragaszkodó „hegyi emberek”. Átlagon felüli szorgalmuk és ügyességük miatt kitűnő munkaezőnek számítottak.

Napjainkban a tutajozás nem az egyetlen módja, hogy végigmenjünk a Dunajec-áttörésen. Az elmúlt pár évben igen népszerű lett a raftingolás a folyó ezen szakaszán. De ha egy igazán egyedi és hangulatos élményre vágyunk, érdemes a tutajokat választani.

DIÁKFILMEK A JAVÁBÓL: FÓKUSZBAN AZ STW STUDIOS

Diákok, testvérek, de legfőképpen fiatalok: az STW Studios-zal beszélgettem, akik kamasz létükre felnőtteket is zavarba ejtően komoly témákat filmesítenek meg. Gál Nikolasz zeneszerző, Majsai Kristóf rendező, Majsai Máté vágó és Vágó Bence operatőr és színész mutatkoznak be.

HAGSEK ANIKÓ

Majsai Kristóf

az, hogy minél több nézőt kapjunk el egy kicsit érzelmileg. Megértésre ösztönzünk: nem tudhatjuk, hogy milyen belső harcokat vív az az ember, aki első látásra ellenszenvesnek tűnik és akár el is ítélnénk. Mindenki mögött lehet egy komoly háttér, amiről mi nem tudunk.

Gyakori probléma a nehéz témákat feldolgozó ifjúsági filmekkel, hogy a készítőknél csekély tapasztalata van a feldolgozott élethelyzetben. Mit tudtok tenni azért, hogy a történetek, amiket elmeséltek, korrekten reprezentálják azt, ami egy összetett szituációban történik?

Majsai Máté

Hogyan kezdtetek el együtt filmezni?

Majsai Kristóf: Nyolcadikban kezdtünk, a karantén alatt egy pályázatra forgattunk egy nagyjából másfél perces kisfilmet. Humoros jelenetekben foglaltuk össze, hogy az online oktatás alatt hogyan éljük meg ezt a furcsa élethelyzetet. Mindenki otthon vette fel telefonnal, Máté pedig összevágta. Megnyertük a pályázatot.

Hogyan választjátok ki a filmek témáját?

Majsai Máté: Beülünk egy Burger Kingbe, és jön az ihlet!

M. K.: A legújabb filmünk, a *Trauma* kapcsán szeretem kifejtetni a rendezői szándékot: a cél

M. K.: Több nézőpontból is próbálunk vizsgálni, hogy minél valóságosabbá tegyük a szereplőket. Közösén átgondoljuk, hogy az adott helyzetben milyen reakciói lehetnek egy karakternek. Akár a forgatás során is változtatunk, ha ott merül fel valami olyan, amiből összeállíthatjuk a legrealisztikusabb verziót.

Mi motivál titeket egy film hosszadalmas készítési ideje alatt?

Vágó Bence: Függ a munka hossza a film hosszától, és attól is, hogy nyáron, vagy iskolaidőben forgatunk. Az első filmünkénél külső határidőnk volt, ott a nyomás miatt tudtunk egy hét alatt elkészülni.

M. M.: Neki kell üljek, hisz van egy bátyám, aki bejön a szobámba és emlékeztet, hogy meg kéne vágni a filmet – de aztán konfliktus nélkül együtt megcsináljuk. Leül mellém, én dolgozom a vágóprogramban, ő pedig mondja, hogyan képzelte el a jelenetet. Sok nyersanyagnál nehéz elkezdeni az egészet. Az utóeffekteket is én csinálom, ami aprólékos munka, de ha elkapja a hév az embert, nagyon gyorsan megy.

Bence, eddig minden filmben akadt neked szerep, de sokszor technikai munka is – hogyan balanszolod ezt a két különböző feladatkört?

V. B.: Nem csak rajtam múlik. Ha operatőr vagyok, de éppen szerepem van, akkor rögtön beugrik valaki helyettem a kamera mögé, hiszen mindig van valaki más is, aki ért hozzá. Nem zökkent ki a technikai munka a szereplésből, gyakran a két feladat külön forgatási napra esik.

Nikolasz, minden fellelhető filmben általában írt és eljátszott zene hallható – meséld a munka ezen részéről!

Gál Nikolasz: A film összehatásába sokat ad a zene, nem csak a kép – ennek ellenére általában először azt forgatják le, azután kezdünk el beszélni arról, hogy Kristóf milyen zenét képzel el az egyes jelenetekhez. Az alapot általában zongorán veszem fel, de a végső produktum digitálisan készül el, több sávon, fix dallamok hozzáadásával. Személyesen inkább popzenét hallgatok, de a filmek alá instrumentális zene inspirál.

Mit tudtok tanácsolni annak, aki a filmes pályára szeretne lépni?

V. B.: Szívből kell filmezni szerintem. Kezdje el azzal, amije van, akár telefonnal is: kezdje el csinálni a barátaival, és keressen olyan embereket, akik érdekeltek ezen a téren.

Gál Nikolasz

Vágó Bence

ÉLMÉNYBESZÁMOLÓ AZAHRIAH BARCELONAI KONCERTJÉRŐL

A Papp László Budapest Sportaréna, a Puskás Aréna és a Sziget Fesztivál nagyszínpadán adott koncertjei után – amik a magyar közbeszédet napokra is uralni tudták –, szeptember 19-én Barcelonába is megérkezett Azahriah. Itt kezdődött az énekes második, 11 állomásos Európa turnéja, ahová nekem is volt lehetőségem ellátogatni.

VIDA DORKA

Régóta nagy álmom volt eljutni Barcelonába, ezáltal remek lehetőségnek tartottuk, hogy a koncerttel egybekötve ellátogassunk a spanyol városba családommal. Nem egyedül voltunk vele így, ugyanis a koncerten résztvevők közt bőven akadtak Magyarországról kiutazó rajongók, de nagytöbbségben Barcelonában élő magyarok jöttek el, akik magukkal hozták spanyol barátaikat is. Voltak még messzebből érkezők is: a közönség közt sétálva találkoztam egy román származású, Angliában dolgozó fiúval, aki egy magyar barátja által ismerte meg Azit, és már nem ez volt az

első koncertje. Nyelvtudás ide vagy oda, de szívből énekelte az összes dalt.

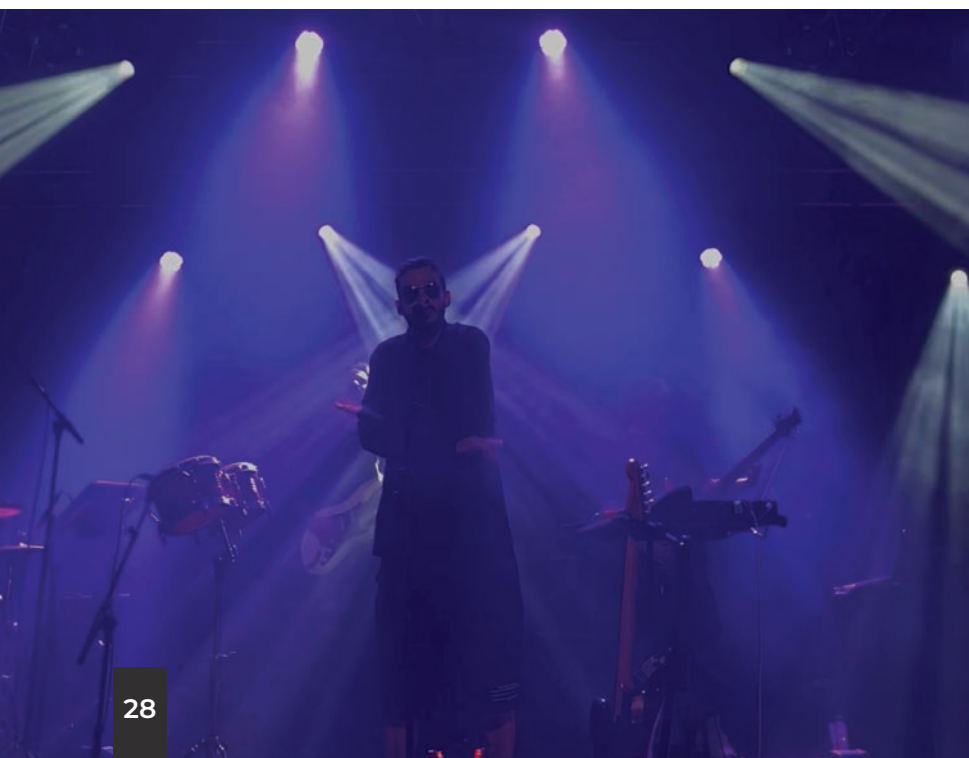
A koncertet a 940 fős befogadóképességű Razzmatazz 2 klubban tartották, ahol szinte teltházat hirdettek. Mivel érkezési sorrend volt érvényben, a várakozást már délelőtt elkezdődött, így az este fél 8-as kapunyitáskor már kigyózó sor állt a bejárat előtt.

Mielőtt Azahriah színpadra lépett volna, meghallgathattuk Kocsis Bence, OIEE műsorát, majd az Introvertált dallal megkezdődött az, amit mi egyszerűen csak varázs-

latnak hívunk. A 75 perces koncert során a jól ismert zenék mellett felcsendültek rég nem hallott rajongói kedvencek is, köztük a Fufuflex is, ami az első szám volt, amit valaha hallottam Azahriah-tól, így különleges helyet foglal el a szívemben. A koncert legkedvesebb pillanata volt, amikor akusztikus feldolgozásban megszólalt az Ocho Macho zenekar slágere, a Jó nekem, amit a magyar közönség egy emberként zengett.

Sok Azahriah koncerten vettem már részt, néhány száz fős kluboktól több tízezres stadionokig, mindegyiknek megvan a maga varázsa, de a kisebb helyek családias hangulata sokkal szívhez szólóbb. Mindenképpen hálás vagyok, hogy ismét részese lehettem egy különleges, közvetlen légkörű eseménynek, és alig várom a következőt.

JÁTSSZUK VAGY NÉZZÜK?

A filmvilág jelenleg az adaptációk korát éli, legyen szó valós események vászonra viteléről, könyvek vagy akár videójátékok megfilmesítéséről. Utóbbi az elmúlt időszak egyik, ha nem a legnépszerűbb alapját szolgáltatja az újabb hollywoodi forgatókönyveknek.

SZALAI MAJA

A videójáték-adaptáció mint fogalom 1993-ban születhetett meg, amikor a Nintendo úgy döntött, hogy a méltán híres *Super Mario Bros.* játékukat élőszereplős verzióban leforgatják. A film sem kritikai, sem anyagi sikert nem aratott, mégis nagy jelentősége volt a videójáték-adaptációk útjának megalapozásában.

Egyik remek példa a világszerte ismert *Tomb Raider*, amit a kincsvadászat izgalmán túl Lara Croft karaktere tett igazán ikonikussá. Angelina Jolie-t a 2001-es filmes változatban nyújtott alakításáért dícsérték, ám a film forgatókönyvét klisésnek tartották. Noha a 2018-as feldolgozás már egy hitelesebb és mélyebb karaktert ígért, a sablonos cselekmény nem tudott kiemelkedni a többi kalandfilm közül. Hasonlóan ítélték meg a *Mortal Kombat*-ot, amit 1996/1998-ban és 2021-ben is feldolgoztak. Az eredeti játék rajongói értékelték a játékához részleteket, mint a karaktereket és a brutális harcjeleneteket, azonban a film szerkezetét és a karakterfejlődés hiányát sok kritika érte.

Filmes változatban legtöbbször feldolgozott videójáték-franchise a Kaptár sorozat. A népszerű túlélő-horror-játék alapján készült hatfilmes sorozat 2002 és 2016 között jelent meg Milla Jovovich főszereplésével. 2021-ben reboot is készült, és az univerzum más animációs produkciókban is megjelent. A filmek sok elemet átvettek, például a zombikat és biofegyvereket, de a történet és a karakterek jelentősen eltértek az eredetitől.

A tapasztalatok szerint eleinte a kalandjátékok filmesítése volt a legkedveltebb, mivel sok akciót és látványos elemet kínáltak. A 2010-es évek végén azonban megjelentek az animációs adaptációk, amelyek a fiatalabb közönséget célozták. 2016-ban a *Ratchet & Clank* és az *Angry Birds* hű grafikával készült, viszont egyszerűségük nem nyerte el a nagyközönség tetszését.

Hitman, *Warcraft*, *Assassin's Creed* és *Uncharted* – számos sikeres és sikertelen játékadaptáció létezik. A vita régóta tart arról, mitől lesz jó egy játékadaptáció: önálló, minőségi alkotásként kell helytállnia, miközben át kell emelnie a játékelményt a vászonra.

ra. A látvány mellett a történetet és a karaktereket úgy kell megalkotni, hogy a nézőben ugyanazt a hatást keltsék, mint a játék során. Ezért a részletek megváltoztatása nem teszi rosszá, inkább frissé az élményt. A *Detective Pikachu*, *Sonic* és *Perzsa hercege* például képesek voltak ezt az élményt átadni, ami hozzájárult a sikerükhöz.

„PÖCI-FOCI” ÉS PARKINSON

BESZÉLGETÉS SCHERER PÉTERREL

Idén is megrendezték a Cine-Fest Miskolci Nemzetközi Filmfesztivált, ahol először láthatta a Lepattanó című sportvígjátékot a közönség, ami hol viccesen, hol érzelmesen mutatja be a kisemberek küzdelmeit. A mozikba szeptember 26-án érkezett film főszereplőjét, Scherer Pétert kérdeztük.

KOVÁCS ANNA

A szektorlabda a film központi eleme, azonban ezt a sportot kicsiny közösség tudja igazán értékelni. Miért választották még is a gombfocit?

Az amerikai filmesek ezt nagyon jól csinálják. Nem kell nekem nézőként ismernem előzetesen a témát, ha jól vezet a film, akkor be tud szippantani. Azt gondolom, hogy önmagában a gombfoci nem biztos, hogy érdekes tud lenni. De az, hogy a film bevisz egy világba, ezeknek a csetlő-botló kisembereknek a megszállottságába, akik élnek-halnak a pöci-fociért, abban szerintem van szépség.

A gombfoci, a '70-es évek hangulata és a szereplőgárda múltja mind arra utalnak, hogy a Lepattanó nem kifejezetten a tizen- és huszoneves korosztálynak készült.

Ez egy nagy kérdés, ugyanis általában a fiatalok járnak a moziba. Az idősebbek azt mondják, hogy „majd leadja a tévé”. Vannak még emellett a nagy fanok, akik viszont nem tesznek ki nagy számot, szóval meglátjuk.

Mennyire volt nehéz eljátszani egy ilyen szerepet?

Emlékszem, az apósom nem volt Parkinsonos, de remegett a keze, ilyen alkat volt. Mikor elkezdt remegni az egyik kéz, az ember ráteszi a másikat és attól valahogy megáll. Az a nehéz, hogy ezt úgy kell mutatnom, mintha bújtatni akarnám, mégis látszódjon. Meg magát a ritmust, hogy hihetőnek tűnjön. Volt vele dolog.

Kálmánnál maradván, mennyi hasonlóság van a karakter és ön között?

Igyekeztem megtalálni Kálmán azon pontjait, amik bennem is megvannak. Rájöttem, hogy nekem is van olyan szenvedélyem, ami több mint egy munka, amire azt mondjuk, hogy hivatás vagy szenvedély. Kálmánnak ez a gombfoci, ez az ő ügye, nekem meg

**MÁR KÉSZÜLHETSZ
A 8. NAGY MAGYAR
FILMTESTRE!**

Október végétől a
www.nagydiaktesztek.hu
oldalon!

maga a színész. Sok hasonlóság van köztünk, ezért igyekeztem úgy tenni, mintha ő lennék.

KÖZLEKEDJ OKOSAN!

VIDEÓPÁLYÁZAT

A DUE Médiahálózat és az ORFK-Országos Balesetmegelőzési Bizottság (ORFK-OBB) videópályázatot hirdet 14 és 22 év közötti fiataloknak.

**PÁLYÁZNI SAJÁT KÉSZÍTÉSŰ,
MAXIMUM 3 PERCES VIDEÓVAL LEHET.**

A pályázó az alábbi 3 témában készíthet videót:

1. Mutasd be, mit jelent számodra gyaloglás és kerékpározás során a „Látni és látszani” elv!
2. Kerékpározás védőfelszerelések használatával! Mitől és hogyan védenek?
3. Hogyan győződ meg ismerőseidet arról, hogy használjanak passzív védőeszközöket?

Egy pályázó mindegyik témában benyújthat pályázatot, témánként akár többet is.

A szakmai zsűri külön értékeli az ötletességet és a kreativitást.

A pályázatokat a DUE pályázatbeadó felületén kell benyújtani (www.due.hu/palyazat) oly módon, hogy a videót a YouTube-ra kell feltölteni, és ezt a linket kell a pályázati felületen megadni.

**A pályázat fődíja
egy SZUPER kerékpár!**

A pályázatok beadási határideje: **2024. november 10.**

A legjobb **10 pályázót** meghívjuk az ünnepélyes díjátadóra, ahol mindenki ajándékcsomagot kap.

Információ, kapcsolat: due@due.hu

TEDD PRÓBÁRA TUDÁSOD A NAGY DIÁK BANKTUDÓS TESZTEN

ÉS NYERJ!

AZ **MBH** BANK TÁMOGATÁSÁVAL

VÁLASZTHATÓ FŐDÍJ 1:
IPHONE 15 + APPLE WATCH 9

VÁLASZTHATÓ FŐDÍJ 2:
TENGERPARTI UTAZÁS

VÁLASZTHATÓ FŐDÍJ 3:
ELEKTROMOS ROLLER

4-10. DÍJ:
AJÁNDÉKCSOMAG JBL GO-VAL

KÜLÖNDÍJAK: 100 000 FT ÉRTÉKŰ VÁSÁRLÁSI UTALVÁNY
A LEGJOBB EREDMÉNYT ELÉRŐ KÉT KÖZÉPISKOLÁS JÁTÉKOSNAK,
ILLETVE A TÍZ OKTATÁSI TERÜLET LEGJOBB FELSŐOKTATÁSI JÁTÉKOSÁNAK

KERESD A TESZTET ÉS A JÁTÉK SZABÁLYZATÁT
A **WWW.NAGYDIAKTESZTEK.HU** OLDALON
ÉS A NAGY DIÁK TESZTEK APPBAN!

%

€

฿

£

\$

médiahálózat
due
a diákújságíró egyesület

€

£

%